

Programmabegroting 2023

Vastgesteld door raad

3 november 2022

Inleiding

Aanbiedingsbrief

Geachte raadsleden,

Hierbij bieden we u de eerste begroting van het nieuwe college van Diemen aan. Het is de Programmabegroting 2023, inclusief de meerjarenbegroting tot en met 2026. Hierin hebben we de ambities van het Coalitieakkoord 2022-2026 'Diemen met elkaar en voor elkaar' uitgewerkt. In een tijd waarin de wereld er in snel tempo anders uit is komen te zien, hebben we veel van onze voornemens al een concrete plek kunnen geven in deze begroting.

Hoewel de coronapandemie nog niet geheel is overwonnen, lijken we het virus wel enigszins onder controle te hebben. Niettemin zullen de gevolgen op financieel, economisch, sociaal en mentaal gebied nog wel geruime tijd doorwerken. Dat vraagt van ons als gemeentebestuur ook zeker nog aandacht. Bovendien heeft de volgende uitdaging zich ook al weer aangediend, want de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende energiecrisis zorgen voor een onzeker economisch beeld, met oplopende inflatie en soms heel pijnlijke gevolgen voor individuele huishoudportemonnees, ook in Diemen. Met de oorlog kwam ook de vraag om opvang van ontheemden uit Oekraïne als taak naar de gemeente. Daar hebben we in Diemen gelukkig goed op kunnen reageren. Maar inmiddels is duidelijk dat we in ons land nog een flink vraagstuk hebben op te lossen met de opvang van vluchtelingen. En ook daarvoor wordt naar gemeenten gekeken. Gevoegd bij uitdagingen als de klimaatcrisis, de grote behoefte aan woningen, de groeiende welvaarts kloof en het afnemende vertrouwen in de overheid hebben we als lokaal gemeentebestuur dus flink wat op ons bordje.

We beseffen natuurlijk dat we als college en raad vanuit Diemen de grote wereldproblemen niet op kunnen lossen. Maar waar het kan en nodig is willen we onze verantwoordelijkheid nemen. De ontwikkelingen sterken ons ook in een aantal keuzes en ambities. We kunnen en willen wat doen om nog meer bestaanszekerheid en kansengelijkheid te bieden, om eenzaamheid te bestrijden, om opvang te bieden aan vluchtelingen en andere doelgroepen en om ruimte te zoeken voor gezonde groei, voor meer woningen en voor economische ontwikkeling. Het belang van investeringen in duurzaamheid zien we door de energiecrisis en de klimaatverandering nog extra bevestigd. Verder willen we de afstand verkleinen tussen ons als politiek bestuur en de mensen in Diemen die we vertegenwoordigen. En daarom gaan we onze inwoners meer en beter betrekken. Met deze begroting leggen we een mooie basis om verder met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen te werken aan een groen, open, inclusief en sociaal Diemen.

Dat dat kan, komt omdat onze financiële basis op orde is. De begroting is voor de jaren 2023 tot en met 2025 structureel in evenwicht en de reservepositie is stevig genoeg om financiële tegenvallers goed op te kunnen vangen. Dat biedt in deze onzekere tijd enig comfort en dat is nodig. De prijsinflatie is hoog en het economische beeld is onduidelijk. Zeker is wel dat we vanaf 2026 fors minder geld ontvangen van het Rijk. Dat doet pijn, omdat we als college op het gebied van voorzieningen volop ambitie hebben. Zodra we meer zekerheid hebben over de financiën op de langere termijn, zullen we onze financiële huishouding daarop aanpassen.

Een sluitende meerjarenbegroting blijft in ieder geval ons vertrekpunt. We zijn als college blij dat het solide financieel beleid van de afgelopen jaren én de tijdelijke extra financiële

bijdragen van het Rijk een begroting opleveren waarin we eerder met u gemaakte afspraken kunnen nakomen en ook een aantal nieuwe wensen en beleidsprioriteiten kunnen verwerken.

Voordat u per programma de plannen leest, willen we u op een paar zaken attenderen. Dat zijn de gevolgen van de aanhoudende groei van Diemen, de grote opgave op het gebied van wonen en de uitdagingen op sociaal gebied.

Groeiende gemeente

Diemen groeit en daar zijn we blij mee. Een groeiend aantal inwoners geeft ons financiële armslag. Die nieuwe inwoners zorgen ook voor meer gebruik van onze scholen, ons zwembad, de sportvelden en ze vertoeven ook graag in onze winkelcentra en in het groen. Meer inwoners betekent ook meer mensen die een beroep doen op de diensten van de gemeente: meer paspoorten, meer vergunningaanvragen, meer evenementen, meer vragen voor onze jeugd- en Wmo-teams. Hoeveel aandacht we als gemeente ook voor efficiënte werkprocessen hebben, extra menskracht is bij de uitvoering van deze taken hard nodig. We vragen aan u als raad dus opnieuw extra geld voor meer capaciteit, maar ook voor de werving van nieuwe collega's. In de oververhitte arbeidsmarkt moeten we meer ons best doen om talenten binnen te halen en vast te houden én om ervaren mensen voor Diemen te laten kiezen.

Het is een uitdaging om de voorzieningen in ons dorp op een niveau te houden dat past bij onze groeiende omvang. De afgelopen jaren hebben we daarin al mooie stappen gezet met de uitbreiding en renovatie van Sporthallen Diemen, de herinrichting van sportpark De Diemen en de uitbreiding van theater De Omval, met onder andere plek voor de bibliotheek. Ook de komende periode staan er wat dat betreft nog een aantal ontwikkelingen op de agenda die aandacht zullen vragen. Zo blijven we ons inzetten voor de ontwikkeling van een brede middelbare school in Diemen en we gaan onderzoeken hoe blijvend kan worden voorzien in een financieel haalbare en duurzame zwemvoorziening in ons dorp. Verder kijken we wat nodig is voor goede huisvesting van de basisscholen in Diemen. In de wijk Holland Park willen we nu extra investeren om ook deze nieuwe wijk te maken tot een mooie, schone, prettige en sociaal sterke wijk. Het ondernemersklimaat vraagt eveneens aandacht. Hoewel de lokale economie er goed bij staat, zijn we geenszins zorgeloos over onze ondernemers.

Onze inzet zal in ieder geval zijn om te zorgen dat de inwoners van vandaag in Diemen prettig kunnen wonen, werken en verblijven, maar ook dat dat in de toekomst gewaarborgd is. Wij achten duurzaamheid een noodzakelijke voorwaarde voor dergelijke toekomstbestendige groei. Daarom besteden we veel aandacht aan energietransitie, aan de ontwikkeling van wind- en zonne-energie, maar tegelijkertijd ook aan de bestrijding van energiearmoede.

Wonen in Diemen

Afgelopen jaren is het aantal woningen in Diemen stevig gegroeid en ook de komende jaren verwachten we nog groei. We dragen op die manier ruim bij aan de bestrijding van de enorme woningnood in de regio. Door de krapte op de woningmarkt is het voor jongeren en starters erg lastig om passende woonruimte te vinden en ook andere doelgroepen ondervinden daarbij veel moeilijkheden. Binnen de beperkte ruimte die Diemen daarvoor beschikbaar heeft, vraagt het blijvende inzet om meer woningen te realiseren.

Nieuwbouwwijk Plantage de Sniep is nu nagenoeg afgerond en de bouw van Holland Park West verloopt voorspoedig. We blijven in Diemen op deze manier investeren in betaalbare woningen voor sociale huurders en middeninkomens. Op een aantal plekken binnen de bestaande bebouwing in Diemen hopen we wat dat betreft komend jaar ook nog stappen te zetten. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie begin 2022 hebben we het ruimtelijk kader voor nieuwe ontwikkelingen afgesproken. Belangrijk vertrekpunt is dat we een heldere scheiding tussen de bebouwde kom en het groene buitengebied willen hanteren.

De Woonvisie van Diemen gaan we in 2023 actualiseren. In het coalitieakkoord gaven we al de belangrijkste thema's hiervoor aan: regie op de woningmarkt, samenwerking met andere gemeenten, corporaties en particuliere verhuurders, aandacht voor seniorenhuisvesting en wonen en zorg en aandacht voor bijzondere doelgroepen. Dat vormt de basis voor verdere uitwerking van de gewenste woningbouwprogrammering in Diemen.

Diemense buurten zien er netjes uit en dat willen we zo houden. We gaan wel meer doen om de woonomgeving verder te vergroenen. Diemen is al behoorlijk groen en dat willen we versterken door samen met bewoners 1000 nieuwe bomen te planten. In de openbare ruimte zullen we meer groen toevoegen om de biodiversiteit te verhogen en hittestress tegen te gaan. Ook waterberging zal bij de inrichting van de openbare ruimte meer en meer een rol gaan spelen. Uiteraard willen we ook werken aan een veilige woonomgeving. Daarom trekken we extra geld uit om ondermijning nog meer tegen te gaan.

Sociaal Diemen

Voor sommige van onze inwoners dreigt door het economisch tij en de oplopende prijzen nieuwe of extra armoede. Als zorgzame gemeente willen we deze inwoners tegemoet komen. We hebben daar in deze begroting wel budgetten voor gereserveerd, maar geven u mee dat we niet *kunnen* weten of dit voldoende zal zijn. Mochten kosten anders uitpakken dan begroot, dan zullen we u hierover via de kwartaalbrieven informeren.

Bestaanszekerheid, kansengelijkheid en onderwijs zijn belangrijke elementen van ons sociaal beleid en daar gaan we nog actiever werk van maken. De kern van ons sociaal beleid is dat alle Diemenaren meetellen en mee kunnen doen. We willen kansen bieden aan iedereen en zorgen voor voorzieningen voor wie het alleen niet redt. Samen met onze partners en met vrijwilligers in Diemen maken we blijvend werk van bijvoorbeeld schuldhulpverlening, gezondheidsprogramma's, ouderenondersteuning, inclusiviteit en bestrijding van eenzaamheid. Bij de uitvoering van de Wmo, de Participatiewet en de jeugdzorg streven naar een mooie combinatie van zorgvuldige en efficiënte uitvoering en menselijke maat. Op alle terrein zetten we sterk in op preventie en we gaan ook extra investeren in het jongerenwerk.

Daarbij moeten we erkennen dat het niet vanzelfsprekend is dat we altijd kunnen blijven doen wat nodig is. Bij de huidige arbeidsmarkt en de groeiende vraag kunnen we niet altijd tijdig voldoende menskracht vinden. Daarnaast is en blijft met name de jeugdzorg een zorgpunt. Daar gaat erg veel geld in om en net als alle gemeenten in Nederland heeft ook Diemen op dat gebied te maken met aanhoudend oplopende kosten. Het Rijk gaf weliswaar extra geld, maar de zorg blijft. We werken er aan om beter inzicht te krijgen in de kostenontwikkeling om zo beter te kunnen sturen op beheersing van die kosten.

Deze aandachtspunten willen we u als raad vooraf aanreiken, omdat we verwachten dat daar onze grootste uitdagingen liggen, ook in financiële zin. Bovendien is ons beeld dat op die terreinen onze inwoners ook iets verwachten van college en raad. Juist omdat we hun behoeften als een belangrijke leidraad voor ons handelen willen benutten, gaan we ook extra inspanningen verrichten op het gebied van communicatie en participatie. De inbreng van inwoners is waardevol en soms cruciaal om goede plannen te maken, goed beleid te ontwikkelen en goede diensten te verlenen. Dat vraagt heldere communicatie en open processen met ruimte voor de inwoners. Ook daar willen we geld voor uittrekken. We willen in Diemen immers voor en met elkaar aan de slag.

We zien grote uitdagingen op ons afkomen en tegelijkertijd constateren we dat Diemen er behoorlijk voor staat. Zorgeloos zijn we niet, ook niet op financieel gebied. Maar we hebben de overtuiging dat we samen met u als raad en met de inwoners, ondernemers en organisaties van Diemen kunnen doen wat er van ons gevraagd wordt.